

**Prægusilt
päiwilt.**

Loimetanub ja wäljaandnub

R. Nirschbaum.

3KPI(47A.2)

Ar 918
Kirschbaum

AR
Fr. H. Kirschwald eims.
Boed. H. v. Kalkik
Raam. T. Kozu

~~3E 14.834~~

1918
северная

110 822 x

Kes on enamlasted?

Kas nende teod, nende tegemus ei taele küllalt selgel ja arusaadaval keelel nende peale? Rahwa seas ei lahane veel sugugi nende sõgedate hull, kes usuvad, et nad loovad taemariiti, kus oleks töörahma hea läekäik ja tulewik kindlustatud, kes ei näe, et enamlaste neile nii suure ja sügawa haugu kaevavad, kust nad ise, nende lapsed ja lastelapsed nii tergesti välja ei pääse.

Nad nimetasid end alguses sotsiaaldemokraatideks. See on Europas ja Soomes tuntud luugupeetud partei, sellega mõis omale jüngrid võita; lo kuulutasid nad kõiki, kes neid ei tunnista tagurlasteks, vasturevolutsionärideks, kodanlasteks ju kodanlaste sabarakkudeks. Seal juures tarvitati ohtralt sõnu, jämedat sõimu ja ei lohutud millegi nurjatuma abinõu eest tagasi.

Kemadel oli neil lord mõte, end nimetada kommunistlikelt sotsialistlikeks parteiks; kartsid wist, et see nimi küllalt hästi läbi ei löö. Nüüd aga, kus nad oma mõimu peale kindlad, kus nad kõiki wabadusi ja demokraatliisi rahwa esitusi jalge alla tallanud, mis läib täiesti sotsial demokraatlike põhjusemõteti wastu, ei leidnud nad enam tarwiliku olemat maskeeraabi mængida waid nimetasid end „kommunistlikeks tööliste parteiks“ teiste sõnadega, kuulutasid end kommunistideks anarhistideks mis tähendab „tööwajalikesid“ iga päewases elus.

Ra 1905 aastal oli enamlasti, aga nad olid siis vähemuses, neil puudus siis võimalus end laiendada. (Oma nime on nad saanud ühel venemaa sotsiaal-demokraatlikel kongressil, kus parteis leppimata lõhe tuli ilmsiks ja vähemus kongressilt lahkus). 1905 aastal tahtsid nad revolutsiooni sõjariistust vastuhakkamiseks läbi viia ja organiseerisid maailmaid mõitluse-salku. Nende mõitluse-salkude tegemine aga avaldus lõpuks ainult üksikutes tapmistes rõõvimistes, mis nimetati eksproprieerimisteks ehk lihtsalt „effits“. Neid „effits“ toimetasid ka sotsialistid revolutsionärid maksimumalistid (terroristid), praegused pahempoolsed sots. rev., kes enamlastega koostöötavad.

Heäranis lätlased organiseerisid laialt neid mõitluse-salle; nende seas oli kuulus Karla kes ise üle 30 tapmise ja „effi“ toime pannud. Tema kinnipüüdmises oli terve Riia politsei ametis, aga tal läks forda väljamaale põgeneda, kus ta Londonis organiseeris ühe anarhistilise pangarõõvimise. Lõpuks said need mõitluse-salkude organisatsioonid kõik kinni mõetud ja nende liikmed poomise surma mõistetud. Seal juures tuli ilmsiks hull promofatbrisi ja äraandjaid. Nad ise muutusid lõpuks kõik üksteise äraandjateks. Ka ainult Riias lätlaste seas võis tekkida Greguse piinatammer. Juba kohalil politsei pidi teadma, kuidas nende peale mõjuda: et piinatambris nende keeled kergesti lahti pääsevad ja nad üksteist ära annavad.

Cestlaste seas oli vähe enamlasti. Nad ilmusid alles 1906 ja 1907 aastatel. Budbergi tapmine ja mõned teised vähemad rõõvimised olid nende poolt toime pandud. (Mõisapõletamisi korraldasid „metfikud enamlasted“, igatahes ei ole ükski muu organisatsioon neist osa võtnud).

Tolleaegne eestlaste enamluse pea organiseerija oli Aleksander Kesküla, kes mõitluse salkude tekkimise ajal Riias töötas, hiljemini aga Eesti pinnale püüdis enamlasti kühvata. 1908 aastal põgenes ta väljamaale. Viimasel ajal oli ta aga tuntud kui salja agent Rootsi maal.

Iseloomulil nähtus, et ainult enamlaste ja sots.-rev. terroristide seas tulid päemavalgele hull promofatorist ja äraandjaid. Kuulus promofator Ufef oli korralda-

nud kõik Venemaa ministrite tapmised ja tapmise katsed. Kõigis „ekspides“ olid promokatorid osa võtnud: neid ise otsekohe korraldanud ehk korraldada lasknud.

Febbruari kuu revolutsiooni esimestel päevadel olid mirgad käed agaralt ametis kõiki nuuskuri- ja poliitajaostonde maha põletamas, lohtuaknusi ja muid tarvilikku dokumenta hävitamas, mis oleks nii mõnegi lahtlase isiku üle teateid annud. Meist paberitest mis said päästetud, leiti rida promokatorisi — nuuskurisi, kes töötasid just enamlaste seas. Iseloomuüil ka järgmine olukord, et nad just siis läksid üle enamlaste juure, kui nad hakkasid nuuskuriteks. Nende seas töötasid Tallinnas: Würst, Suurkast, Sinka ja mitmed teised.

Needsamad enamlased (kommunistid) on nüüd võimul ja valitsuse tüüril, kes valitsevad maad ja rahvast, kes käsutavad elanikke, tarvitavad vägivalda, kes on meie praegused feltkonna tegelased. Kõik need, kes istuvad tähtsalt Nõukogudes ja jöövad rahva raha. Kes nad on?

Meist teatakse, kui margatest, joomaritest, põletajatest, vaimuhaigetest ja lihtsalt kui pooleharguga inimesest. Haritud, lugupeetud isikuid nende seas ei leidu sest enamlased haridust üleüldse ei tunnista ja margad kui kapitalistilise korra sünnitused on auväärat „seltsimehed“ enamlaste poolt korraldatud sotsialistilises riigis.

Alkikult enamlaste juhtide ja tegelaste juures peatades teame, et Tallinna ja termet Gestimaad juhüib keegi insener R a b i t s h i n s k i, Tallinna revolutsiooni komitee liige, endine musta-sajaline, kes vihkas igat eestlaste enesemääramise mõtet. Anvelt ja Ringsepp on ainult rahva teades eesotsas, aga neid juhüivad teised käed: Lenin Peterburist ja Rabischinski koha peal, kes ajavad puhast suurvene rahvaste rõhumise politikat.

Tallinna maavalitsuse teenistusse on enamlased palganud hull Korostovetši aegsüid mustasajalisi ametnikka. Gesti tööliste ja wöjawaelaste Täideseaten Komitee on palganud oma loomaarsti wimefonna juhatajaks mustasajalise loomaarsti S j u s s u m o w i, kes luges tsaari ajal ainult jöledamat mustasajalist ajalehte

"Ruslaja Enamjat" ja õhkas, kui see leht pandi kinni. "ei ole enam midagi lugeda"!

Ra teiste linnade nõukogudes ja maakondade waltlustes istuvad hull kahtlasi isikuid:

1) endine kooliõpetaja agar weneštaja Anton Künnapuu, nüüdne Harjumaa töörahwa nõukogu esimees oli Kose uuemõisa ministertumi kooli juhatajana ägedate weneštajate inspektor Orlowi ja direktor Pawlowi pailaps. Ta kaebas teiste kooliõpetajate peale, mille tagajärjel need lohad kaotasid. Kuulu järel on tema kaebtuse peale ta ametiwend leegi kooliõpetaja 1906 aastal karistusejalkade poolt maha lastud.

Wahpeal oli ta waimuhaige, siis Kullamaa ja Rapla kihelkonna kooliõpetajaks. 1917 aasta kewadel tahtis rahwas teda loha pealt ära ajada. Siis hakkas Künnapuu enamlasteks. Koosolekul on ta seletanud, et talle waim peale tulnud, ja Saulusest Pauluse saanud;

2) nuuskur August Saar, Harjumaa miilitse ja administratiiv osakonna juhataja, käis teise eest liiskus (ta on ühe filmaga). Ta mõisteti kinni lõige õiguste kaotamisega. Wale passiga oli ta Reino walla kirjutajaks ja pidas selle kõrwal nuuskuri ametit. Jõhwi walla kirjutaja asetäitja lohal kiitles ta awalikust, et ta igat ühte kinni mõib lasta panna. Ta ei saanud rahwaga läbi, tuli Tallinna ja hakkas enamlasteks;

3) Waimuhaige Johannes Laas, Harjumaa täidesaatwa komitee liige pesi ja wannitas oma last külma weega seni kui see suri. Ta soolas siis lapse sisse ja hoidis teda kistis afna peal. Kordnii nõudis laste maha matmist. Lapse haua peale pani Laas punased lindid peal kirjuga: "Siin hingab üks isewalitsuse ohwer." Laas ühes naisega mõisteti selle eest wangi. Wangist wälja tulles hakkas Laas oma naist peksma, mille järel see ära põgenes. Tallinnas käis Laas kesskooli õhtukursustel ja kandis üliõpilase wärmimüsti.

Pärnumaa enamlaste juhtidest ja tegelastest on teada, et nad on enamaste wargad:

1) Aleksander Arro, endine Pärnu "iskossoli" liige, teda alles Gesti soldatite tungiwa nõudmise peale

sealt tagandati, on kaš lörba marguse pärašt istunud;

2) endine linnamaht **Borgan** oli Sanga walla lohtu poolt põllutöö riistade marguse eest kinni mõistatud;

3) enamlaste juht **Laan** Häademeeestelt on marguse pärašt üle aasta kinniistunud;

4) enamlaste juht **Rubisjimow** on juba loolt põlmes marastanud. Kui ta Woltweti moonakatele tulnud mõisat ülewõtma, siis on nad teda kui wana tuttavat terwitanud: „Sina, Kuude, wana waras, tuled meile mõ isat paljuma!“

5) Praegune Pärnumaa komissar **Paist** on mõisa rüüstamise pärašt sunnitööle mõistatud.

Wõru täidesaatwa komitee esimees **Friedrich Legen** on endine nuuskur, kes rööwjalte lorraldanud ja rööwimise eest wangis istunud.

Paide kreisi tööraha nõulogu liige **Karl Eisberg**, kes töötab ta ülewõetud maafonna walitsuses on walla raha raiskamise pärašt kordniku ametišt tagandatud. Peale selle on Paide politsei walitsuse arhiwis dokumenta leiud, mis kindlaks teewad, et ta poliitilist nuuskuri ametit pidanud.

„17. juunil 1906 a. nr. 200. Salapolitsei nuuskurite Paide osakonna noorema agendile **Karl Eisbergile** palgaks 6 rbl. 66 kop. wäljaantud“.

Järgneb allkiri „**K. Eisberg**“.

Teine Paide kreisi tööraha nõulogu liige **Gustaw Kaprits**, kes organiseerib mõisade ülewõtmist on kui suur joomar wabriku sepaametišt tagandatud. 1906 aastal on ta ringkonna lohtu poolt nõdrameelselt tunnistatud.

Wiljandi täidesaatwa komitee liige **Wanakaama** on nõdrameelsuse pärašt sõjawäe teenistusešt wabastatud.

Reid ja sarnaseid teateid võib veel hull awaldada.

Teisel Eesti sõjawäelaste Kongressil tulid enamlaste saadikute seas ilmsiks: nuuskur **Juulius Sooba** ja endine politseinik **Rikkas**.

Ei kusagil ühti ideaalselt puhast esitajat ja tegelast. Seltskonna põhjatiht on wõimu wõtnud ja lorraldab elanikkude juures üleüldist rööwimist ja rüüstamist. Waraste, kurjategijate ja nuuskurite kätte on rahwa esitus ja rahwa saatu^a usaldatud.

Enamlased Eestimaad müümas.

See, mis tarka oli ja mille eest tõsiselt hoiatati, on täide läinud: enamlased on Sassa raudrusika ette tõhuli heitnud ja ostavad, millal Sassa sõjavanker üle nende peade Eesti maa maale sisse veereb.

Rahu on tehtud, hõiskavad nad. Aga mis sugune rahu? Rahu mis Sassa imperialistidele võimaluft annab võtta, kui palju aga süda kutsub. —

Rahu, kus üks sõdijatest pooltest teise ette maoli langeb ja ütleb: Pelsa, kui tahad! Ja võta kõik, mis iganes tahad!

Seda nimetavad nemad rahuks!

Ja „Tööline“ hõiskab veel: *) „...Wenemaa poolt on nende (sakslaste) lüües vabad, Wenemaa kallale tungimiseks on neil la tee waba“.

Seda ju Lenin ja Trotski kõige aja püüdsidki. Rogu see jant, mis rahu läbirääkimiste märgi all Sassa kindralitega Brestis peeti, ei olnud midagi muud kui pikaline püüe Sassa wägedele Wene wäerinda awada. Et rahu läbirääkimised teistiti lõppeda ei wõinud, kui nad lõppesid, seda oli la ettenäha. Kes sellest aga aru ei saanud ehk arusaada ei tahtnud, olid enamlased, kes pimesi oma juhtide, Lenini ja Trotski järele jooksid.

Märkawa d nad nüüd, kuhu praeguiste rahwa-

*) „Tööline“ № 24 „Kas toob rahu — rahu?“

Kommissaride poliitika väärus on mürnud? Määravad nad nüüd, et Lenin ja Trotski Venemaa Saksja imperialistidele ära on müünud? —

Kurjemalt kui ühelegi teisele Wene riigi osale lõppes see jant Gestiimaale. Gestiimaa saared on Saksjamaale antud, umbes 100.000 Gesti soost elanikku Saksja alamateks tehtud. Saksja vägede üle on waba wõimalus antud üks kord mil ajal rahulikult Tallinna sisse marsida*.

Enamlased loodavad, et Saksjamaal revolutsioon lahti puhkeb, mille kannul põhjalik riigipööre läib. Revolutsiooni kartusel ei wõivat Saksjamaa oma wägesid edasi liigutada.

Kui naab ja armas unistus! Kui kaua ju ootame seda Saksjamaa riigipääret, aga mida rohkem seda ootame, seda laugemale ta meist nihkub. Kuid ligineb meile ainult Saksja raudne rusik Breiſi junkrute sõjawägede näol.

Katsete ja tulewiku unistuste peale meie kodumaa saatust rajada — seda wõivad ainult enamlased. Neil ei ole wäsiutuse tunnet. Nad ei anna ka iseendilegi aru selle üle, mis nad teevad ehk mida korda saadavad.

Nende „rahu“ on Gestiimaa sakslastele ära müünud. Si olegi tähtis, kas Saksja sõjawäed Wirtsus maale tulewad ehk ta sõjalaewad Tallinna alla sõidavad — Baltimere strategiline tähtsus on meile kadunud, sakslased wõivad oma majanduslist üliwõimu igal ajal meie maal maisma panna. Kes keelab weel, et Saksjamaa oma koloniseerimise poliitikat Gestiimaal teostama ei hakkaks? Wastutawad herrad enamlased selle eest, et need samad mõisad ja talud, mida maatameeste nõukogud praegu nii agaralt ülewõtawad, lähemal ajal Saksja kolonistide tarwilikada antakse ja meie maata tuuuhwas... sakslaste-suurmapidajate sõnakuulelikkuse orjades tehakse?

Wiimane katse, Gestiimaad Saksja raud-rusika all

* Praegu, kas neid riiksid parandav. on Saksja wõed juba Soovialus ja Wolgas (Zaim.)

peasta, on Gesti iseseisvus. Kes seisewad aga Gesti iseseiswusele küünte ja hammastega vastu? **E n a m .**
l a s e d . —

Nad on lord omale ülesandeks teinud Gestimaad Saksamaale äramüüa, nii peawad siis seda musta äri ka lõpule wiima. Kui sõnakuulelikud teenrid talitawad nad Hindenburgi näpunäidete järele: mida wiimane

täsiw sedad teewad; kui tarwis langewad nad oma täskija ette päpuli ntaha.

See on kurb tõde. Aga walus meie kodu-
 maale.

Enamlaste jant on Gestimaa müügiturule wiinud ja herrad komisjarid ootawad rahulikult, et nad sellest ärist oma wahelasu kätte saaksid.

Araandjad!

Säbenege, kes teie Gesti rahwa wabaduse mängule panete ja Gestimaa tulewiku Preisi junkrute otsustada annate!

Eesti Usutaw Kogu kaitseta.

Eesti sõjamehed!

Enamlased ei lase Usutawat Kogu kofku tulla. Nad on seda juba ammu ähwardanud ja nad täidawad oma ähwarduse. Nad teewad seda wabaduse ja proletariadi nimel, kelle nimel nad ka trüki- ja sõnawabaduse, isiku puutumatusse, üleüldise häälediguse, Usutawa Kogu — põlglikult on üle aia sõnniku hunikusse paisanud. Nad on meile näidanud, et see, nõndanimetatud, proletariadi walitsus on tuhat korda wähem demokraatlisem kui Europa kodanlased walitsused ja ka vähem demokraatlisem kui wene isewalitsus.

Widage seda meeles Eesti sõjamehed!

Eesti Usutaw Kogu, Eesti wabadus on hädaohus!

Teie poole pöörame, Eesti sõjamehed! Teie kätte usaldame kodumaa saatuse!

Teame ja usume, et sõda ja nälg teid tuimaks teinud, teilt elurõõmu rööwinud, teil pole jõudu enam, teie nooruse ja waimustuse on mitmeaastane kaewikute wesi ära uhtunud. Te õhlate ainult: „Andke meile rahu ja laske meid koju!“ Teil on lõpuks üks-kõik, kes walitsuse tüürit, olgu wiimsed kuritegijad, ehk wanapagan ise, kui nad aga teile rahu nõuawad. Usume seda, eesti sõjamehed!

Dodake, kannatage siiski wähe! Kodumaa elab praegu suurt filmapilku. Eesti rahwas mõib nõuda omale iseseiswust. See wõimalus ei lordu niipea. Teadke seda!

Nagu teate, ei lähe neile, enamlastele-kommunistidele, kes on praegu meie wägivaldne walitsus, peale oma kõhu midagi lorda, ei isamaa, ega selle iseiseiswus. Neile teeb see väga wähe muret, selle rahwa ikkesse meid rakendatakse, selle rahwa rusikas alla sattume, Neile endile meeldib wene toores rusikas kõige rohkem. Nad hoiawad seda rusikat juure helluse ja armastusega. Sellega on nad eesti rahwa weriwaenlased ja isamaa kurjemad äraandjad.

Eesti sõjamehed, teie ei wõi lubada, et esimene Eesti rahwa esitus saab äraandlikult ära häwitatud, et Eesti Usutaw Kogu jääb kaitseta. Seda ei tohi teie lubada, eesti sõjamehed! Eesti Usutama Kogu kaitse olgu teie püha kohus isamaa vastu!

Säda eesti rahwale, kui ta kuulutab enese orjarahwaks. Kui ta soowib edasi roomata ja elada wõõra toore jõu armust. Rahju teie ennastialgawast, rahwawalguistuse, hariduse, wabaduse tööst, teie, kes te hanaas puhkate! Orjarahwa eest ohwerdasite oma elusõu. See rahmas tahab pimeduses, harimatuses ja wõõra rahwa lepi all edasi kiratseda.

Eesti sõjamehed! Kui see nüüd nõnda sünnib, mis wastate oma lastele, kui nad kohtunikudena teie ette ilmuvad ja teilt küsivad: „Jä, mis oled meie tulewiku heaks teinud? Kas oled isamaa vastu truult oma kohust täitnud? Kas oled wahwalt eesti rahwa wabadust kaitstud, oma werd selle eest walanud ja elu ohwerdanud?“

Mis wastate oma kohtunikudele, kui olete isamaa wabaduse, rahwa iseiseiswuse ja Usutama Kogu rõõwliste jaagiks jätnud?

Eesti sõjamehed! Eesti saatus on teie käes! Teie käes on wõim seda hukatusese lasta minna ehk wabalt ülesehitada!

Te ehitate oma isamaa ja rahwa wabaduse üles! Teistki ei wõi see olla! Esiwanomate waba weri wõolab weel teie toontes!

Elagu waba iseiseisew Eesti!

Kui see aga juba hilja pole, kui need read teie kätte jõuawad . . . !

Eesti polgud aetse laiali.

Eesti sõjamehed! Enamlased junnivad eesti polkusi laiali minema. Nad tahavad asutada ainult punaste kaardiväge, kes oleks alati nende sõnakuulelik toetaj rahva kallal vägivalla tarvitamiseks.

Nad kutsuvad ka teid, eesti sõjamehed punaste kaardiväkke. Kes ei soovi sinna astuda, mingi laiali. Kas te aimate, miks nad teid laiali ajavad? Te olete neile teel riisiks ees Eesti Vabariigi Kogu kaitsetulevikuks. Nad tahavad end vabastada Vabariigi Kogu kaitsejatest. Nad kardavad, et te neile ei luba Vabariigi Kogu laiali ajada, seda nurjatumat tegu korda saata, sellepärast saavad nad teid, eesti sõjamehed, loju.

Kui teie, eesti sõjamehed, veel kodumaalt eemal kaemikutes waevlesite, siis täitis teie rinda soovastav rõõm, saades teada, et eestlastel on lubatud oma sõjaväge asutada ja teie võite oma kolde lähedal oma isamaad kaitseada. „Oma isamaad kaitseades läheme rõõmsalt surma“ nii hõiskasite siis.

Senni olite mõõral sõjaväeljal ainult sõnakuulelikult ja truult täitnud sõjamehe kohust. Oii olemas kindel mõim — wene isewalitsus — kes sunnib teid, eesti sõjamehi, oma rõhujate eest elu ohverdama ja teiste rahwaste wõrd walama. Te läksite siis surma nende eest, kes ise teie oma kodumaad halastamatalt riisusid, laastasid ja rüüetasid.

Nüüd mõisite tulla oma eesti polku oma kodumaad kaitsema.

Te olete oma kodumaal ka jõudu mõõda kaitseanud, seda mitmete wene laste rüüstamiste ja laastamise eest hoidnud. Rahwas ootas teid hädaohu filmopilgul kui oma truimat päästjat. Tänapäevaks walades tõttas rahwas oma poegi teiwitama ja armuannetega wastu wõtma.

Esimene eesti polk, kellest kodumaa palju rõõmu tundis, kes kannatuste ja tagakuulamiste tõttu oli saanud rahwa walulapselks — sai äraandlikult hukka ja laiali pillatud, teda saadeti Saaremaa kaitsemaa sel silma-

pilgul, kui weelased Saaremaa sakslastele juba ära olid annud.

Cesti sõjameeste meele olu langes selega märksa. Nad tõttasid sõjaväljalt lodumaale veel endise waimustusega, aga loha peal rauges waimustus ja langes meeleolu. Üleüldine korratus, lohatus, ulatus leidis teed ka eesti põlkudesse. Ka eesti sõjamehed hakkasid „ühes wene seltsimeestega“ paberossidega, saabastega ja mu laubaga sahlerdama. Enamluse mürt leidis sel kombel teed eesti põlkudesse.

Kes wiibis juhtumisi teisel eesti sõjameeste kongressil, see oli sunnitud nägema pilti, mille sarnast talle ka kõige kohutavamad unenõod ei oleks wõinud ette maalida. Salk sõjamehi — kongressi saadikuid, kes end tunnistasid enamlasteks wilistajid kui wiimased huliganid tänawalt „waba iseseiswaga Cesti elagu“ hüüde ajal. Nagu uulitsa poisid sõtkusid nad Cesti wabaduse jalge alla, Seda hirmsat häbiplakki ei suuda keegi surelik puhtaks pesta!

Ei wõinud eestlased wilistada kui lasti elada wabat Cestit! Need pidid olema sõjamehe mündris wene tsaari aegsed mustasajalised ja nuuskurid. Minult niisugused alatud hinged wõisid porisse tallata „Cesti wabaduse“. Cesti aujad sõjamehed ei wõinud seda ilalgi teha!

Nüüd aga sunnimad enamlased teid laialt minema. Mis mõtlete nüüd teha, eesti sõjamehed? Kas lähete koju, annate sõna kuulelikult sõja riistad ära ja jätate oma walitud Usutama Rogu enamlaste saagiks! Cesti Usutama Rogu esimene ja pea ülesanne on Cesti iseseiswuse wäljakuulutamise. Tähendab, eesti sõjamehed, te lubate Cesti iseseiswuse ja Cesti wabaduse laiali ajada ja ära häwiada?

Ei, teie ei tohi seda teha! Teie püha kohus on nüüd jälle oma ülesande, oma püsside juure ja kaitseda emalest kodu iga wägivalga, rõõwimise ja riisumise eest. Ei enamluse pidalitõbi ega wenelaste riisumise-marushoog sakslaste tulekul ei tohi meid häwitada! Lenin — Trotski ei ole rahu teinud waid sõjawaie häwitanud ja meid ühes Wenemaaga hukka saatnud; sakslane kui wõitja wõtab oma. Urge effigel!

Enamlased rahwa tribunali ees.

Walimise tagajärjed tõendavad, et eesti rahwa enamus ei soovi enamlaste mõimu, et ainult vähem osa rahwast toetab enamlaste wägimalla walitsust. Nleed hääled kõnelemad, et ainult vähem osa rahwoast, aga siiski weel suur küllalt — on rahul praeguse tsaarisajult pärandatud walitsusega, mis kui rahwa vähemus enamuse kallal püstitiffe ja teisi surweabindusid tarwis tades, eesti rahwale peale sunnib anarhia, mis wene-maa enamlaste (kommunistide) poolt wälja mõeldud ja mis on ristitud nimega sotsialism!

Eiiski eesti rahwal jatkub weel termet mõistust. Ta ei lasse ennast lõpulistult enamlaste ussikeeltest pi-mestada. Enamlaste teod kirjendavad nende järele. Al-nult kurbid ja sõgedad ei kuule ega näe, et nende teod kodumaad otseseid hulatusi wiivad.

Walimistel saadud enamus, kodumaa rahwa ena-mus lutsub teid, enamlasti, tribunali ette ja ilmutab teile: „Kes on teile õiguse annud meie üle walitseda? Kes on teid selleks wõlitanud? Doore wäewõimuga ja suurmenelaste püstitikkude abil haarasite omale mõimu, nende-sama püstitikkude abil kes meie rahwast senni rõhunud ja surunud. Te rõõwisite rahwa poolt wali-tud maapäewalt walitsuse ja andsite selle lahtlaste olluste kätte — kurjategijate, hullumeelsete, nuusturite ja endiste Korostowewi amernikkude kätte, kes teie arma-tes on see õiglane eesti rahwa walitsus, ja kes kaitseb õiglaselt kodumaa rahwa kasusid. Teie mõimu-rõõwlib peate sealt lahtuma! Te peate

üle andma mõimu ainsamale Eesti rahva esitusele — Eesti Asutawale Kogule, kes on üksi Eesti rahva õiglase esitus.

Kui teie hingesse on jäänud veel raasuke korraliku inimese tunnet, kui teie südame tunnistus veel pole ärakäwitatud mõne uue dekreediga, kui sõnad „õigus“ ja „demokratiline wabadus“ veel lõpulikult pole maha kustutatud teie sõnastikust, siis annate wabatahtlikult mõimu Eesti Asutawale kogule! Sel puhul tulelame teile meele veel seda aega, kus te ise ägedalt nõudsite Asutawat Kogu, kus te kinnitasite, et Kerenški walitsus Asutawat Kogu folku ei kutsu, et ainult teie seda teete. Asutawa Kogu nõudmine oli teie programm-minimumi tähtsam punkt. Te wast olete selle sootumaks ära unustanud?

Häda teile! Kui julgete läsa tõsta selle pühaduse wastu, mis on rahwas ise, kui julgete oma Asutawa Kogu peale samuti sülgata ja wäe mõimuga laiali ajada, nagu wene enamlasted seda omaga teinud. Nad walasid seal juures ilmsüüta rahwa werd, ja tallasid wabaduse lipud portsse. See kuritegu naelutab neid igawesti ajaloo häbiulpa.

Kui ka teie, eesti enamlasted, jäädawalt tahate „rahwa äraandja“ ja wene shandarmi pitseri otsa ees landa, siis tehke seda! Tõstke oma roojased käed selle pühaduse — Eesti Asutawa Kogu, Eesti iseseiswuse, waba Eesti wastu! Zultunust teile jatklub selleks.

Kuid — juba olete ise omale surmapitseri otsaette majutanud.

Rahwa igawesti häbise

on rõhnut enamlasted. Mõistagi, et nad seda ise ei tunne, omateada teevad nad kõige paremini, kõige ausamini: Si tunne Trotski häbi selle eest, et ta Wenemaa ära on lagastanud, määunud, häwatanud, et ta rahu, leiva ja wabaduse asemel rahwa uputas kodusõja weresse, sõjamäe hävitas ja maa ja rahwa halasti ning taitseta jättis Sassa imperialismi löögi alla; ei liiguta ennast Lenin-Trotski südametunnistus selle juures, et ta elama trütsijona surmas ja isiku wabadusele käed raudu needis.

Häbistaw tegu

oli see, millega Umwelt-Käspert häwitajid Gestis revolutsiooni wabadused, hirmitajid iga revolutsiooni esimese õiguse — demokraatlike forra — üle, kätkestajid äraandlikult Gestis isefeiismuse, asutama loju, waba walimiswiisi, isiku-õna ja südametunnistuse wabaduse, isikuratumatuse ning heitsid jadanded õiged ning ausad väimefed wangiurgastesse, kuna hobusewärgad, isaarti nuusturid, müüdamad ja ostetamad waimud, kurjategi-

jad ja waimuhaiged püssitikkudega rahwa elu kallal mängiwad ja hirwitawad.

Kõige sellega on eestlased ise oma rahwalikmete kallal walmis saanud! kes ei usu, see waadaku neid üksikuid ja kümnetekarju, kes igapäew aetakse maalt wabadest nagu lambakarjad püssitikkude wahel linnadesse, kus neid wintfutatakse nende üle hirwitatakse, huliganidpoisikesed nende üle „kohtumõistmist“ mängiwad.

Kõige häbitawam dekreet

oli see millega Umwelt-Räsperti walitsus mõisnikuseisuse soo pääle waatamata Gesti maal kuulutas, nõndanime tud, linnupriiks, mille järele igaüks mõis ja pidi neid kinni wõtma ja wangi tooma. Seni on neid kokku korjatud üksi Tallinnasse ligi 300 mõisnikuseisusest meeste rahwast, wanatudi, haiget, wigast ja rauka, kus nad redelit mööda püssitikkudega aeti üles teisele korrale külma ruumi ja siis redel alt ära wõeti. Jätame nime tamata need toored näljutamised, külmetamised ja wägimallated, mis punaarmee poolt wangidega metsikus ümberkäimises ilmsiks tulid ja mille taajärieks surma juhtumisi on.

Peale meeste on veel hull naisi ja tütarlapsi enams laste wangimajades, kes peawad elama alatiiste ähwarduste ja kartuse all, et nende kallal kõige toorem wägimall toime pannakse, nagu madrused ähwardanud. Kõik need inimesed elawad hirmsas teadmises — iga minut kõige wiletsamal kombel wägistatud ja häwitatud saada. Kes võib teada, mis nende kaitseta inimestega juba siis on sündinud, kui need read luigeja kätte jõuawad . . . !!

Need inimesed on nagu müüdamate orjade kari, kelle pääkohal tantsub püssitääk metsiku wägistuse ja surmahirm. Earnaste abinõudega walitseb praegu Eesti „walitsew sugu“! Nii talitab Eesti „wõim“ wõimetutega!

Mis on siis nende süü?

Wõidakse arvata, et terve rahwas kättematuse

rõõmu maitseb oma ajalooliste wägistajate ja hirmuwalitsejate lastelaste kallal. Wõidakš armata, et tütte on jõudnud filmapill, mill orjarahwas tütte maksab oma isandatele.

Argu armatagu seda! Kes seda armab, see elšib.

Cesti rahwas ei tunne lättemašmise tša ega rõõmu.

Cesti rahwas ainult wõitleb oma õiguste eest wastafega ausal teel filmi filmi wastu niikaua kuni see ehk ta ise on wõidetud. Rewolutsioon andis meile wõidu mõisnikkude üle, taotas nende eesõigused ja wõttis neilt wõimaluse meie üle isandat mængida. Meile polnud enam waja ei nende elu ega nende piina.

Mõisnikud maksid tütte ja rahuldajid oma wiltsat lättemašmise rõõmu 1906 aastal süüta ja kaitseta eestlaste weres. Kuid eestlased on selle rõõmu neile rahuga jätnud.

Cest: mis õigus on meil toorust ja metsikut hulk mõista siis, kui me ise ainult niikaua endid sellest eemal hoiame, kui kaua kui me seda teha ei saa; aga niipea kui see wõimalikuš saab, siis tõttame ise sedasama tegema, mida hulka mõistime. Mišpärašt oleme meil siis paremad kui samuti toimetame, ehk mišpärašt tuleb ühe metsikut teise üle õigemaks mõista kui teise omo esimeše üle.

Ei, niisugune eestlane ei ole. Niisugune wähemast ei ole rahwas. Niisugused on ainult káputáis rahwa jätiseid, meeletuid, nõrgameelseid, wargaid ja alatuid — praegu nimetud — enamlasti, keda rewolutsioonis láártima pääsenud ühiskonna elu põhikihitidest üürisejeks ajaks pinnale keerutanud.

Willega seletawad siis enamlased oma teguwiisi? Nemad on mõisnikkude organisatšiooni jälgile saanud, kes rahwa sekka saatis oma agentšid allkirju manguma, znagu soowikšid eestlased Salja sõjawágesid Cestimaale orda pidama ja enamlasti wõimult kukutama.

Ja, see on süü, kui wõeraid wágesid siia meelitati, rahwa armamist promotšeeriti, on süü maa ja rahwa wastu. Aga süüdlasi antakse kohtu tütte ja karistatasse, kuid ei saadeta hulka kogu seisust ega suguselstš, naitš, lapsi süüta wigasi ega raulasi.

Teisels mõtlevad enamlased sellega sakslaste meie maale tulekut ära hoida kui nad saklasoost mõisnikufesuse pandiks wangi mõtavad neid häwitada ähwardades, kui sakslane tulema peaks. Misfugune lapsitus!

Nad unustavad ära, et meie emade-iseade poegi Saksamaal rohkem wangis on ja et iga mõisniku pää kohta, võib olla, saja eestlase omad langewad. Nad mõiwad siis alles õppida, kuidas Preisi junkrumeel lättemaksta mõistab, mille nad wäijafutjunud. Nad unustavad ära, et Lenin-Trotski walitus Gestimaa sakslastele ära on müünud, et rahu ei tehtud waid et meile waletati ja et Saksamaa Wenemaaga edasi sõdib, mille tagajärjeks warstine Sakia sõjawäe tulek on meie maale.

Rumalusi teewad ükfilud wastutamata isikud, kes siis, kui sakslane tuleb, kõik targu kaomad, kuna pimest peast järekkäijad ja puhta süütagid wastust andma peawad. Argu nad üteltu, et Gesti kodanlus sakslasi siia soowib; see saab enamlastega isegi walmis, sest et enamlus lord isegi ära laob nagu raijast järele jäänud muld kui ta enese teod ta nagu ussid läbi sõõnud. Sakslased siia toonud on enamlased ise.

Häbistaw terwele rahwale

See weel on sellepärast, et terme rahwas oma jõuetust põeb samal ajal kui käputäis rumalaid meesetuust teewad. Häbistaw on see weel sellepärast, et ta ei mõista ega suuda kaitsta oma isasi ega wendi, keda igapäew kümnete kauwa maalt linnadesse talutatakse hirwituse ja mõnituse alla. Kõik Pärnu, Tartu ja teiste kodumaa maakondade wallad on punaste poolt tühjaks korjatud parematest seltskonna tegelastest.

Kii on ka terme rahwas olnud terroriseeritud, kes asjata werd ei tahinud walada. Terme rahwas pole rumalate poissikeste wastu sõjariistu ialgi kätte mõtnud — ustudes, et see rumal mäng neid endid lord tüütab kui rattad kraawis. Sellepärast ei saa siin süüdistada termet rahwast nagu oleks see waa enud ükskõiksuses päält kui sulipoissid õigete inimeste üle walitjust mängisid.

Zuba on Trotski oma mangu kõrgemal lõbutipul — ta on Saksa walitsusele teada annud, et ta walmis on Wenemaa surmaotsusele alla kirjutama. Zuba on Unweldtid, Pögelmannid ja Käsperid läinud, et rõõmitud rahwa waraga oma wiletsat nahka päästa ja ära müüdnud Gesti tolmujalgadest pühkida tehes Saksa soldatitele wiimast nalja: „Pai seltsimehed, tehke ometi oma Willale rewolutsiooni, ärge mõtke meie maad.“ Ghl: „me äsfitame kõik oma punased pöötsast teile pääle kui meie seltsimehe kätte wastu ei mõtke!“

Kes suudab, andku neile lapsikud rumalused andeks!

Mis aga terve rahwas nende wiimaste wägimalla tempudest arwab, jeda kõnelewad järgnewad protestid:

Awalik protest.

Gestimaa töörahwa ja sõjawäe täidesaatew komitee on enese tõenduse järele Balti mõisnikkude organisatsiooni jälgile saanud, mille ülesandeks olnud Saksa wägesid meie maale kutsuda.

Allakirjutanud Gesti poliitilised erakonnad on kindlasti selle wastu, et keegi wõõras wõim tuleks meie sisesmist asju korraldama. Sellepärast tulewad isikud, kes omawolikult rahwa nimel Saksa wägesid on kutsuda tahtnud, awaliku lohtu ees wastutusele wõtta.

Gestimaa töörahwa ja sõjawäe saadikute nõulogu täidesaatew komitee on aga kogu mõisniku seisuse linnupriiks kuulutanud ja ähwardab neid Saksa wägede ilmumisel ära häwitada. Kogu seisus on aresteeritud ja hoitakse wiletsates oludes wängis, kus juures meeskü ümberläämiste tagajärel isegi surma juhumisi ette on tulnud.

See on jamm, mis omu meeskü poolest kõik inimkonnale ajalooft tuttawad wägimallateod warju jätab.

See jamm jaadao jadandate inimeste elu häda õrnu, kellel sõigewähematki süüdi ei tarwitse olla. Ühes sellega annab ta Saksa imperialismile wõimaluse Gestimaale tungimist omal maal Saksa rahwa ees digustada.

Ala kirjutanud erakonnad näevad Eesti rahva töörahva ja sõjaväe nõulogu täidesaatva komitee sammus suurt hädaohtu kogu Eesti rahvale. Meie nõuame, et süütad ajamiitmata vabastataks ja süüdlased otsekohe avaliku kohtu kätte antaks.

Kui seda nõudmist ei täideta, siis peavad tulevate ränkade tagajärgede eest nende väljalutsujad ainuüksi vastutama.

Tallinnas, 18. (5.) veebruaril 1918 a.

Eesti sots.-dem. tööliste partei.

Eesti tööerakond.

Eesti Maaliit.

Eesti demokraatiline partei.

Avalik seletus.

Eesti elab üle raskeid ja hirmsad päivi. Enamlasted algasid vägivallaga oma valitsemist. Siitamaale on nad teda vägivalla najal lüüdnud, mahatallates kõiki nõudeid, mis sotsialism ja demokraatia kogu oma kestvuse ajal on ülesseadnud kui kõigepühumad. Kuid kõige viimastel päevadel on enamlaste juhitud Eesti töörahva ja sõjaväelaste nõulogu täidesaateva komitee sammu astunud, mis isegi praegustes vägivalla oludes uskumata. Balti sassa mõisnikuseisuse ühitud liitmed on tahtnud Sassa vägesid Eesti maale kutsuda korda looma. Eesti tööerakond on ilka olnud ja on ka praegu seisukohal, et mitte milgil tingimisel ei tohi võõraid võimusi kutsuda Eesti sisemisi asju otsustama. Kes seda omavoliliselt Eesti rahva nimel teha tahtnud, tulevad vastutusele võtta.

Kuid vastutusele tulevad võtta ainult süüdlased

Kogu seiuft aga linnupriiks kuulutada, ja ähvardada kõiki vangistatuid ära hukata, kui Sassa väed peaks Eesti mannermaale ilmuma, on metsil abi nõu mis isegi metsilum mustast lehkajast.

Eesti tööerakond seletab et Eesti rahva rõhu ena-

mus sarnase leekajane metsiluse kõigeteravamalt hulla mõistab.

Ühes linnupriiuse väljakuulutamisega on ka Eesti Ajutawa Kogu walimised äralõpetatud. Walimised näitafid, et Eesti rahwa enamus praegust walitsust ja tema terrori mitte ei toeta.

Praegune walitsus on aga näidnnd, et tema demokratiliste põhjused vastu Eesti rahwa arwamisega mitte ei rehkenda ja oma politikast toore jõuga läbi tahab litjuda.

Eesti tööerakond leiab, et nimetatud sammudes kõigeraskem õnnetus ja hädaoht kogu Eesti rahwale peitub.

Meie nõuame, et sarnane häwitaw teguwis aja-
mittmata lõpetataks, linnupriius ära kaotataks, süüdlased
kohtu kätte antaks, süütad ajawittmata mabastataks ja
Eesti Ajutawa Kogu walimisi edasi toimetataks. Ei
täideta neid nõudmisi, siis wastaku tagajärge de eest
sinult need, kes sarnast politikast ajawad.

Tallinnas, 30 jaan. 1918.

Eesti Tööerakonna Keskkomitee

Reelctuste wastu.

Eesti Sotsialdemokratilise Tööliste Partei Keskkomitee resolutsion Eestimaa T. ja S. S. N. Täidesf. Kom. määruse kohta „Eesti töörahwale“.

Seda filmas pidades:

1) et Eestimaa Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõulogude Täidesfaatwa Komitee dekret, — millega endine Balti aadeli seisus „linnupriiks“ kuulutatakse ja kõigil finnimõetud aadeli soost isikud pantwangideks arwatakse, leda sakslaste sissetuleku puhul surmaga ähwardatakse, — oma raskusega mitte üfjikut süüdlaste ning äraandjate peale ei lange, waid terve seisuse, peaaegu terve meie maal elawa Saksa felfskonna wastu on sihi-

tud, nii et juutab ühes süüblastega kannataks, mis aga üheski õiguslikes riigis lubatud ei ole;

2) et nüüd, kus meie maa Saksa vägede vastu täitsa kaitseta on jäetud, mõtleta hirmuvalitsuse maksma panemine otsekoheleks põhjusels oleks Eestiisse wõrraid vägesid sisse tuua — seadusliku korra jaluleseadmise ning Saksa rahmusest kodanikkude julgeoleku kindlustamise ette läändel;

3) et hirmuvalitsus sel kujul, nagu seda Täidesaatem Komitee ajab, muud ei ole, kui kodanlikele jaks binlikele terrorile järele tegemine — sellega siis täitsa wõdras tööliste klassiwõitluse wõtetele;

4) et niisuguste hirmuabinõude tarwitamisel taga järjeks oleks Eestiimaa meresse uputamine wõdruste wägede poolt ja

5) et dekreedis awaldatud ähwarduste täidesaatmine tööliste klassi pääle, kelle nimel hirmutööd toimetatakse, puhtaks pesemata pleki heidaks, kuna tööliste politikat mitte kaitsemaksimise tuhin ning pime wiha juhtida ei tohi — awaldab Eesti Sotsialdemokraatlike Tööliste Partei keskkomitee kõige waljemat hullamõistmist Eestiimaa Tööl. ja Sold. S. Nõukogule Täidesaatwa Komitee poolt tarwitusele wõetud abinõu kohta, ning kutsus seltsimehi töölisti üles selle vastu protesti awaldama, et tööliste klassi wõitluse selget iseloomu kodanlike revolutsionide traditsionidest laenatud meeletustega tumestatakse.

See otsus antakse teistele sotsialistilistele erakondadele ning organisatsioonidele teada.

Painaja küüntes.

Uulitsa nurkadele ilmusid lehed suurte mustade tähtiga:

Rahu.

Sõda on lõpetatud. Venemaa enam ei sõdi. Ara neetud tapmised on lõpp. Sõjavägi, kes 3½ aastat auga kannatusi on kandnud, jõudis puhkusele. Sellega avaldatakse vägede kojulaskmine."

Inimesed loevad, seisatavad ja lähuvad nukrast oma teed. Miks ei tundu rõõmu, rahuldust, sõjapainajast vabanemist? Miks tüse eestlane nii umbuslik ja tuim on? Kuuled ta selle põhjendust: „Mis rahu see on, kui rahu tingimist teada ei ole.“ Ja tõesti. Ültsi kodanline valitus ei ole suutnud nii umblotis rahu teha, nagu Trotski — enamlaste volituse mees.

Varsti hakab imelik, otse usmata kuulujutt suust suhu käima; veel enam, näidatakse ka telegrammi ära kirja rahulohu. Pärast ilmus see lehtedes: „Meie keskriikide auneksionistidele rahutingimistele alla ei kirjuta. Meie kuulutame keskriikidega sõjaseisukorra lõpetatult. Sõjaväed lastakse vabaks krigil liinidel“.

Mis on see? Kas hullus, jamaamine ehk äraandmine ja meelega hirmutamine sõige rahwa üle? Kas

peavad nad rahvast nii alatuks, nii rumalaks, kas nad tõesti nii põlgavad rahvast, et tema käeläitu, tema tulewikku misgiks ei pane. Nad ehitavad oma plaanid ikka üleilmalise revolutsiooni peale. See kurg taeva all ei ole aga veel enamlastele rahulapjusest loju too- nud. Kas ehk wabest tulewikus. Selle peale laseme Saksa sotsiaal-demokraatia Leipzigi healelanqjal wastata: „Enamlased peavad tõsisemalt ja järele mõtlewamalt rahuasja käsutama, selle asemel, et saherdada ja rahwuswahelist revolutsiooni ässitada. Rahwad tahawad rahu, mitte tühje sõnatõlksusi. Reegi Saksamaal ei soowi Trotski punakaarti läbi õnnelikuks saada.“ Sellele liiab „Nord-Deutsche Allgemeine Zeitung“ juure: „Nende sõnadega on täiest selgelt wälja ööldud saksa rahwa rõhuma ena- muse arwanine“. Ja edasi kõlab ahwardus poolamet- liku lehe poolt: „Kui herra Trotski oma puudu- liku rahusoomi tõttu mööda lasseb wiimse wõimaluse rahu tegemiseks ja ühes sellega ka wiimse wõimaluse wabastada ja uuele elule saata rüüstatud Wenemaad, siis lan- nab wastutuse selle eest Trotski partei, mitte aga keskriigid!“

Rõige hirmsam on see, et just Eesti on siin esimese löögi all. Kes hoiaks meid taganewate weue wägede riisude rõõwimise laene eest? Enamlased on kõik teinud, et omalaitset häwitada, et meie käsist ja jalust seotud oleks sell ajal, kui kõik ettemaatuse abinõud on tembel- datud kontrrevolutsioniliseks, kodanliseks äraandmiseks, kõik on wäewõimuga maha surutud. Pimedamad rahwa- kihid on ülesässitatud jämedamatele wägivalle tegudele. Rähwa hääl on linninõõritud nagu kaagil, et karjuda ka ei saa.

Weel midagi hirmsat on:

Sellamal ajal kui niiwisi rahvast ja maad ära antakse, kuulutab Tallinna tööliste, soldatite ja maata- meeste nõukogu terwe Balti aadeliseisuse linn- priiks sugu peale waatamata ja annab nad wõdruste ülimeele alla.

Sarnast metsikust ei ole keskajal ette tulnud.

Meie oleme kultura rahwastenimelise jaft maha listud. Meie oleme kõige barbarsemaks rahwaks tehtud terwes ilmas; sest meie maal võib meie kaaskodanikust sest peate riisuda, tappa, wägistada maatamata selle peale, kas ta on süüdi ehk ei ole. Võib olla sellisamal ajal, kui neid sõnu paberile kirjutatakse, nende kallal kõige hirmsamaid tapategusid toimetatakse. Nii on enamlased Tallinna sõdatite, tööliste ja maatameeste nõulogu näol Saksamaa sõjaparteile orderi wälja annud Gesticse omad sõjawäed sisse tuua kui kaitstjad inglid, kes kodanikla barbaaride käest päästma tulewad, ja ühes sellega on enamlased Gesti rahwa linu nupriiks kuulutanud, on Gesti rahwa weel lord ära müünud.

Ra lõpmata rumal, otse idiotiline on see dekreet. Meie võiks kõige jämedamist, kõige armutumist sõjabinõudest arusaada, kui nad wõduluses sihtle wiitwad, aga see enamlaste tegu on otse wastu olisa, kõige raskem hoop neile enestele, sest ta annab kätte Saksa militarismusele just selle, mis tal puudus — moraalse aluse pääle tungida ja halwata igasuguse wastuseismise katse saksa fotsjaldemokraatide poolt.

Rahwas! Müüd jääb sul ise ütelda, et sina selles süütu oled. Rahwaäraandjad rahwa tribunaali ette!

R. Kirschbaum.

Kas Eesti suudab iseseisew riik olla?

See on küsimus, millega iseseiswuse poole püüdjaid kannast salwata püüakse, kuid täitja asjata. Eesti suudab seda. Ta on küll majandusliselt Wenemaa seotud, kuid ei saa Wenemaa käest mitte midagi. Meie oleme Moskowiase kasulikuks liipitehmaks olnud ning peame seda ka edaspidi olema, kui mitte korda ei lähe oma saatust iseseiswalt määrata.

Wõtame mõne näituse.

Wenemaa keisririik sai endiselt Tallinna kubermangult wiimastel aastatel enne sõja algust järgmisel mõõdul eelarwetes ette nähtud sissetulekuid: 1909 a. — 19.952.000 rbl., 1910 a. — 19.502.000 rbl., 1911 a. — 22.740.000 rbl., 1912 a. — 25.316.000 rbl.

Wälja anti samadel aastatel endise Eestimaa (Tallinna) kubermangu peale mitmeseliste ministeriumide arwete järele: 1909 a. — 11.768.000 rbl., 1910 a. — 9.943.000 rbl., 1911 a. — 10.163.000 rbl., 1912 a. — 13.361.000 rbl.

Mii sai Wenemaa endiselt Tallinna kubermangult sissetulekuid järgmisel määral rohkem, kui wäljaminekuid oli: 1909 a. — 8.200.000 rbl., 1910 a. — 9.559.000 rbl., 1911 a. — 12.600.000 rbl., ja 1912 a. — 11.955.000.

Kuna maksude koormatused iga aastaga jõudsalt kaswasid, ei kaswanud wäljaminekud meie maa peale laugetti jamal määral. Seal juures on huwitaw tähend-

dada, et Wene feisririif meie maast wõlta müügi abil 3.357.000 rbl. aastas sisse wõttis, loolide peäle aga kõiges 272.000 rbl. sõandas wälja anda.

Viimi (Hiia) tubermangus oli asjalugu samasugune. Ka seal toimetas wana isewalitsus suurewilsilijelt rahwa turnamist, nagu järgnewatesti arwudest näha wõib.

Sisjetulekud:

Wäljaminekud:

1909 a. — 42.456.000 rbl.	30.516.000 rbl.
1910 a. — 46.305.000 "	29.181.000 "
1911 a. — 51.407.000 "	30.231.000 "
1912 a. — 54.978.000 "	34.390.000 "

Meie maa ei ole Wenemaa käest midagi saanud, pidi aga küll Wene bürokraatia isu enesjalgawalt kustutama. Olgu nimelt teada, et sisetulekute summades, mis siin end. Gesti- ja Viimimaa kohta näidatud, mitte ei ole tolli maksusid arwule wõetud. Tahaksimine aga tolli tulusid sisetulekute juure arwata, siis saaksimine otse üllatama pidi. Nii andis tolli meie tähtsamates sadamates 1909—1912 a. keskmiselt aastas: Tallinnas 19 320.000 rbl., Narwas 1.400.000 rbl., Pärnus 420.000 rbl.

Kui oletada, et Gesti tulewikus waba kaupluse maa on (nimelt suur läbimeo maa), siis wõtaks ta tähtsa osa siin näidatud tolli summadesest reomaksu (tarifi) laudu endale. Meie sadamad on loodusliste omaduste poolest väga head sadamad, kuid nõuawad korda seadmist. Gestimaa majanduslike jõukuse juures ei näiks see ühesanne meile, mõistagi, mitte üle jõu.

Iseseiswana olles saaks Gestimaa kõigi turqusid ning teisi otstarbekohaselt ära kosutada ja jelle tagajärjeks oleks, et nii põllutööstus, kui ka wabrikute tööstus hüiglapäraselt edeneks. Kes masuolija wänuwad, need las ei tunne real olusid, wõi ei taha meie maa ning rahwa saatusest üleüldse midagi teada. Earnaseid waim-
liki pidalitööbiseid parandab ainult haud.

Gestil aga on tarwis elada, tarwis edasi jõuda ning kulturi wäärtusi luua. Etteks kõik tööle iseseiswuse liwu all!

Pööre.

Sel filmapilgul, kui neid viimasid ridasid kirjutame, on asjad põhjalikult muutunud.

Trotski on ütlenud, et ta valmis' on igasugusele Saksa valitsuse rahutingimisele alla kirjutama. Saksa valitsus aga on vastanud, et ta seda radiotelegrammi tõelikult ei saa võtta; saatu Lenin ja Trotski kirjalik leadaanne oma allkirjadega. Ise aga avas fatslane otsekohe sõjategevuse ja saatis eeskätt väed meie maale.

Nii on siis kõige pealt Gestiina, kes Lenin — Trotski äraandliku tegu oma nahal tunneb.

Bene väed põgenewad kõige enam lusega; kohati on nad alanud röövimist. Mitu aastat on nad meie mitte midagi tehes meie maad laastanud ja lagastanud, meie napp ja õdesid wägistanud ja haiqust külwanud. Nüüd oli nende isimene mure siit wiia kaasa, mis weel wõimalik-suhtru, jahud ja muu sõõgikraami nälginud rahwa küünte wahelt tuhanded puudad.

Uga õnneks said Gesti soldatid weel wiimase filmapilgul Tartus waksali oma alla wõtta, kust pärast moonawoorid nende saatel tagasi woolasid.

Kuid pea süüdlased, enamlaste juhid on aegsasti kulla ja rahoga põgenema saanud. Üks päew enne seda oleks Gesti soldatid pidanud Tartus ja mujal selle duhastuse töö ette wõtma.

Uga fiiski on Eesti sõdatite enamuse viimaselgi filmipilgul näidanud, et ta asjast aru on saanud ja osaltki omale lugupidamise tagasi võitnud.

Sakslased ehk on juba meil peremehed, kui need tead trüfimasinast ilmuvad.

Rahvale saaiuslin filmipilt on käes, ehk meie seda küll ei soovinud. Kuid see on juba meie osa.

Araneetud huligaanid enamlasted, teie pääle langeb rahwa süüta valatud veri.

Oleme kindlad, õiglasted ja rahulikud, mis ta ei tuleks.

Maandukogu ehk Njutawa Rogu liikmed peaksid otselohke kolkku astuma ja püüdma ära hoida, mis veel hoida on. Muidu kannatawad tuhanded süütad enamatate tegude eest, kes aegsasti peitu pugunud.

Meile on üle jäänud ainult külma rahu alal hoida ja asjata vägivallaga omalt poolt neid mitte äritada, kes lahlemata warji meie käslijad olema saavad. Võitja peaks leidma, et meil täieline lord valitseb.

Fr 918
Kirshbaum